

Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi

2023, 6(8): 991-1005.

DOI: [10.26677/TR1010.2023.1263](https://doi.org/10.26677/TR1010.2023.1263)

ISSN: 2667-422X Dergi web sayfası: www.sobibder.org

ARAŞTIRMA MAKALESİ

İlkokul Yönetici ve Öğretmenlerine Veli Baskısı Konusunda Öğretmen Görüşleri

Şefik YÜCEL, Milli Eğitim Bakanlığı, Beşiri Asmadere İlkokulu, Batman, e-posta: sefikyu cel@outlook.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5903-9565>

Mehmet Şakir İLGE, Milli Eğitim Bakanlığı, Beşiri Asmadere Ortaokulu, Batman, e-posta: msakirilge@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7995-0513>

Muhammed AKSOY, Milli Eğitim Bakanlığı, Petrol Ortaokulu, Batman, e-posta: maksoymat@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5796-632X>

Öz

Bu araştırmanın amacı, ilkokul yönetici ve öğretmenlerine veli baskısı konusunda öğretmen görüşlerini belirlemektir. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum çalışması desenine göre gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubu amaçlı örnekleme yöntemiyle belirlenen ve ilkokullarda görev yapan on dört öğretmenden oluşmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre velilerin uyguladığı baskı türleri psikolojik baskı, not verme, özel ilgi beklentisi, öğrencinin oturma yeri, başka öğrencileriyle kıyaslaması, öğretmene müdahale, aşırı iletişim olarak ifade edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Veli, Baskı, İlkokul öğretmeni, İlkokul Yöneticisi.

Makale Gönderme Tarihi: 28.01.2023

Makale Kabul Tarihi: 01.07.2023

Önerilen Atıf:

Yücel, Ş., İlge, M. Ş. ve Aksoy, M. (2023). İlkokul Yönetici ve Öğretmenlerine Veli Baskısı Konusunda Öğretmen Görüşleri, *Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi*, 6(8): 991-1005.

**Journal of Social, Humanities and
Administrative Sciences**

2023, 6(8): 991-1005. DOI:[10.26677/TR1010.2023.1263](https://doi.org/10.26677/TR1010.2023.1263)
ISSN: 2667-422X Dergi web sayfası: www.sobibder.org

RESEARCH PAPER

Teachers' Views on Parent Pressure on Primary School Administrators and Teachers

Şefik YÜCEL, Ministry of Education, Beşiri Asmadere Primary School, Batman, e-mail:
sefikyucel@outlook.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5903-9565>

Mehmet Şakir İLGE, Ministry of Education, Beşiri Asmadere Middle School, Batman, e-mail:
msakirilge@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7995-0513>

Muhammed AKSOY, Ministry of Education, Petrol Middle School, Batman, e-mail:
maksoymat@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5796-632X>

Abstract

The aim of this study is to determine teachers' views on parental pressure on primary school administrators and teachers. The research was conducted according to the case study design, which is one of the qualitative research methods. The study group of the research consists of fourteen teachers working in primary schools and determined by purposeful sampling method. A semi-structured interview form developed by the researcher was used as a data collection tool. Content analysis technique was used to analyze the data. According to the results obtained from the study, the types of pressure applied by parents were expressed as psychological pressure, grading, expectation of special attention, student seating, comparison with other students, interference with the teacher, and excessive communication.

Keywords: Parent, Pressure, Primary School Teacher, Primary School Administrator.

Received: 28.01.2023

Accepted: 01.07.2023

Suggested Citation:

Yücel, Ş., İlge, M. Ş. and Aksoy, M. (2023). Teachers' Views on Parent Pressure on Primary School Administrators and Teachers, *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 6(8): 991-1005.

GİRİŞ

Okullar, çevreleriyle sürekli etkileşim halinde olan şeffaf sosyal sistemlerdir. Çevredeki en önemli sosyal gruplardan biri de ailedir. Erdoğan ve Demirkasımoğlu (2010), okulların ailelere yüklediği yükümlülüklerin ilkokulun ilk yıllarında ciddi bir şekilde başladığını ileri sürmektedir. Aileler, ilk yıllarda okul korkusu, çocuk gelişimi, öz bakım ve arkadaşlık gibi konuların yanı sıra ilerleyen yıllarda akademik performans da dahil olmak üzere çeşitli konularda öğretmenler ve yöneticilerle bağlantı ve iletişim kurar (Kolay, 2004). Okul ve aile arasında açık iletişim hatları ve karşılıklı desteğin eğitim üzerinde olumlu bir etkisi olacağına şüphe yoktur. Araştırma ve meta-analizler, ebeveynlerin eğitim sürecinin çeşitli yönlerine katılımının faydalarını göstermiştir. Örneğin, 9 farklı meta-analiz araştırmasını birleştiren bir meta-analiz, tüm biçimleriyle aile katılımının okulun tüm aşamalarında çocukların akademik performansı üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu ortaya koymuştur (Cayak vd., 2015).

Bir kişinin geleceği üzerinde en fazla etkiye sahip olan kurum hiç şüphesiz okuludur. Bu nedenle, okul kurulmalı ve ilgili herkes eğitim sürecine katılmalıdır. Okulun hedeflerine ulaşması ve öğrenci davranışlarındaki iyileşme, sürecin her aşamasında ve okul faaliyetleri sırasında okul-aile işbirliğinin sağlanmasıyla garanti altına alınacaktır. Bir çocuğun geleceği üzerinde önemli bir etkiye sahip olabilmek için, özellikle ilkokul düzeyinde olumlu bağlantı ve ekip çalışmasını teşvik etmek çok önemlidir (Gökçe, 2000). Eğitim dinamik bir süreç olduğu için okulun çocuklara gerekli davranışları tek başına öğretmesi mümkün değildir. Kazanılan alışkanlıkların sürekliliğini sağlamada ailenin önemli bir rolü vardır. Bu ortamda, hızla değişen çevresel koşullar ve toplumsal dinamizm, her seviyede eğitime verilen değeri ve ailenin çocuğun başarılı olmasına yardımcı olabileceği ve okulda öğrendiklerini tamamlayabileceği inancını artırmaktadır (Aslanargun, 2007). Başarılı okulların özelliklerinden biri de aile ve okul arasındaki işbirliğidir (Balci, 2011). Mükemmel bir eğitim için güçlü bir öğretmen-veli ortaklığı gereklidir ve bu ortaklığın başarılı olabilmesi için her iki tarafın da birbirlerinin bakış açılarına açık olması ve çocukların değerini daha fazla takdir etmesi gerekir. Ebeveynlerin çocuğun ilk öğretmeni olduğu düşüncesinden hareketle, okul tarafından sağlanan kurumsallaşmış ve sistematik eğitimle evdeki eğitimi bütünleştirerek ailelerin çocuklarının eğitimi desteklemelerini ve eğitime katılmalarını sağlamak önemlidir (Şahin ve Ünver, 2005).

Çocuğun yeteneği, sosyoekonomik geçmişi ve IQ seviyesi (Zellman vd., 1998) veya aile katılımı gibi faktörler hesaba katıldıktan sonra bile, faydalar hala mevcuttur (Topor vd., 2010). Topor vd., (2010) tarafından yapılan araştırmaya göre yöneticiler, öğretmenler ve veliler, velilerin eğitim sürecine katılımı konusunda genellikle olumlu görüşlere sahiptir; ancak bu süreçte velilerin, yöneticilerin ve öğretmenlerin etkili iletişim tekniklerini benimsemeleri büyük önem taşımaktadır. Örneğin, Hatipoğlu ve Kavas (2016) 250 eğitimci üzerinde yaptıkları çalışmada, velilerin açıklayıcı/bilgilendirici ve olumlu iletişim tarzları ile öğretmenlerin performansı arasında olumlu bir ilişki olduğunu, ancak velilerin eleştirel ve olumsuz iletişim tarzları ile öğretmenlerin performansı arasında bir ilişki olmadığını tespit etmiştir. Okul ve aile arasındaki iletişim için net kurallar belirlemek çok önemlidir. Sınırlar aşılırsa aile katılımı ebeveyn baskısına dönüşebilir. Larocque ve diğerlerine (2011) göre katılım, ailenin çocuğun eğitime yaptığı yatırım veya çocuğun eğitimsel gelişimine yardımcı olan eylemler olarak tanımlanmaktadır (El Nokali vd., 2010, 989). Belirli bir soruna yönelik görüş ve davranışlarını değiştirmeleri için insanlara veya gruplara yapılan baskı zorlama olarak bilinir.

Bu bağlamda okullarda "veli baskısı", velilerin okul yöneticilerine ve öğretmenlere talep ve isteklerini kabul ettirme çabalarını, bu talep ve isteklerini kabul ettirme girişimleri başarısızlıkla sonuçlandıktan sonra üst makamlara şikâyetle bulunmalarını, her türlü suçlayıcı tutum ve davranışlarını, mevcut okul ve sınıf durumuna müdahale etme ve yönlendirme isteklerini ifade

etmektedir (Zellman vd., 1998). Erdoğan ve Demirkasımoğlu'na (2010) göre, bu tür bir baskının hem okullar hem de öğretmenler üzerinde olumsuz etkileri olabilir. Ebeveynlerin eğitime katılımı, öğretmenler ve yöneticiler de dahil olmak üzere personel üzerinde çeşitli talepler doğurabilir. Veliler zaman içinde öğretmenleri kendi standartlarına göre yargılamaya, birbirleriyle kıyaslamaya ve kendi tercihleri doğrultusunda yönlendirmeye çalışabilirler (Erdoğan, 2000). Veliler memnun olmadıkları öğretmenleri okul yönetimine şikayet edip sınıf ya da öğretmen değişikliği talep ettiklerinde, baskı öğrencilerin notlarıyla ilgili beklentilerin ötesine geçebilir. Araştırmalara göre, bu baskı biçimi belirli konulara odaklanmakta ve doğrudan yüz yüze görüşmeler yoluyla ya da okul koruma derneği ve okul aile birliği gibi dernekler aracılığıyla uygulanmaktadır (Acıkalin, 1989). Kocaeli ilinde Ürün ve Gökçe (2015) tarafından yapılan bir araştırma, velilerin, siyasi partilerin, sendikaların ve dini örgütlerin okul yönetimi ve öğretmenlerden farklı beklentileri olduğunu ortaya koymuştur. Okul müdürlerinden velisi oldukları çocukların durumlarıyla ilgili bilgi taleplerinin ikinci sırada geldiği, bunu okulun yönetimi, personel sorunları ve eğitim-öğretim süreciyle ilgili sorunların izlediği ortaya çıkmıştır. Özel talepler arasında en yaygın baskı nedeni ise "öğrencinin kuruma kayıt hakkı olmadığı halde kayıt yaptırmaya çalışmak" olduğu belirlenmiştir (Ürün ve Gökçe, 2015).

İlkokulda sınıf öğretmeni seçimi, eğitim süreçleriyle ilgili en önemli baskı konusudur. Okul yönetimi ile ilgili en önemli baskı konusu okulun temizliğidir. Personel ile ilgili en önemli baskı konusu ise kadrolu öğretmen atanmasıdır. Okul yöneticilerinin velilerden gelen bu taleplere yanıt vermek için reddetme, talebi kabul etme, velilerle görüşme, velileri oyalama, toplantı ve seminer düzenleme gibi çeşitli taktikler kullandıkları tespit edilmiştir (Erdoğan ve Demirkasımoğlu, 2010). Baskı gruplarının (dernekler, işletmeler, vakıflar, işçi ve işveren örgütleri, bürokratlar ve politikacılar) okullar üzerindeki etkisini inceleyen Özcan'a (2014) göre, vakıflar ve dernekler okullardan promosyon, afiş asma ve broşür dağıtma gibi taleplerde bulunmaktadır. Bürokratların ve siyasetçilerin doğrudan ya da Milli Eğitim Müdürlüğü bürokratları aracılığıyla baskı uyguladıkları, velilerin yöneticilerden çocuklarının sınıf algısı iyi olan sınıflara yerleştirilmesini, notlarının yükseltilmesini, sıralarının ya da yanlarındaki sıraların değiştirilmesini, yurttan kalıyorlarsa istedikleri odaya yerleştirilmelerini, çocuklarının istedikleri sınıfa yerleştirilmesini talep ettikleri ve bu taleplerinin karşılanmasını istedikleri ortaya çıkmıştır. Öğretmenler ve yöneticiler bu tür bir baskı altında kaldıklarında etkilerini çeşitli şekillerde sergileyebilir, okuldaki günlük etkileşimlerine, tutum ve davranışlarına ve özel hayatlarına yansıtabilirler. Tüm bunlar göz önünde bulundurulduğunda, ebeveynlerin görevlerini yerine getirirken yöneticiler ve öğretmenler üzerindeki taleplerini, bu baskıların öğretmenlerin ve müdürlerin tutum ve eylemlerini nasıl etkilediğini ve olası sonuçların neler olabileceğini anlamak kritik önem taşımaktadır.

Bu temel bilgiler kapsamında araştırmanın amacı ilköğretim yönetimi ve öğretmenlerine veli baskısının öğretmen görüşleri doğrultusunda belirlenmesidir. Araştırmada aşağıdaki sorulara yanıtlar aranacaktır:

1. Öğretmen görüşlerine göre velilerin uyguladığı baskı türleri ve bunların olumlu ve olumsuz yönleri nelerdir?
2. Öğretmen görüşlerine göre veli baskısı öğretmen ve yöneticilerin velilere yönelik tutum ve davranışlarında nasıl bir değişime yol açmaktadır?
3. Öğretmen görüşlerine göre öğretmenin veli baskısı nedeniyle yönetici ile problem yaşama durumu hakkında görüşleri nasıldır?
4. Öğretmenlerin performans değerlendirmede veli katılım durumuna ilişkin değerlendirmeleri nasıldır?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu araştırma katılımcılardan daha derinlikli bilgiler edinebilmek adına nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması olarak tasarlanmıştır. Nitel araştırma; algı ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir şekilde araştırılmasına imkân verir ve görüşme, gözlem, belge analizi gibi yöntemler kullanılarak gerçekleştirilir. Nitel araştırmada sosyal olayları ve olguları değerlendirirken yaşanan çevreyi dikkate alarak araştırmayı ve değerlendirmeyi ön planda tutan bir yaklaşım sergilenir (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 39). Nitel araştırma bireylerin yaşam biçimlerini, hayat hikayelerini, tutum ve örgütsel yapılarını, sosyal değişimini anlamaya yönelik bilgi üretme süreçlerinden biridir (Özdemir, 2010: 326).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu belirlenirken amaçlı örnekleme tekniklerinden maksimum örnekleme tekniği kullanılmıştır. Bu doğrultuda araştırmanın çalışma grubu 14 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırmaya katılanların demografik değişkenlerine ilişkin bilgiler Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Katılanlara Ait Demografik Bilgiler

Demografik Değişken	Kategori	n
Cinsiyet	Kadın	6
	Erkek	8
Branş	Sınıf Öğretmeni	14
Yaş	20-30	3
	31-40	4
	41 yaş ve üstü	7
Kıdem	0-15	5
	16-27	9
Öğrenim Durumu	Lisans	10
	Yüksek Lisans	4
	Doktora	-

Katılımcıların demografik dağılımlarına bakıldığında 8’inin erkek 6’sının kadın olduğu, tamamının sınıf öğretmeni olarak görev yaptığı, 3’ünün 20-30 yaş aralığında, 4’ünün 31-40 yaş aralığında ve 7’sinin ise 41 yaş ve üstü olduğu görülmektedir. Mesleki kıdem yılı açısından katılımcıların 5’inin 0-15 yıl 9’unun ise 16-27 yıl çalışma süresi olduğu görülmektedir. Eğitim durumu değişkeni açısından bakıldığında ise katılımcıların 10’u lisans düzeyinde ve 4’ü yüksek lisans düzeyinde eğitim görmüştür.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada nitel araştırma tekniklerinden çoğunlukla kullanılan görüşme yöntemi kullanılmıştır. Görüşme, önceden belirlenmiş sorularla, karşdakine yöneltilen sorulara cevapların alındığı iki taraflı bir iletişim sürecidir. Görüşme insanların bakış açılarını, hayat deneyimlerini, duygu ve düşüncelerini yansıtan önemli bir yöntemdir. Öğretmenlerle görüşmeler yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

Veli Baskısına Yönelik Öğretmen Görüşlerini Belirleme Formu: Bu araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından 4 açık uçlu sorudan oluşan Veli Baskısına Yönelik Öğretmen Görüşlerini Belirleme Formu hazırlanmıştır. Sorular literatür taraması yapıldıktan sonra hazırlanmıştır. Bu araştırmada yer alan nitel verilerin geçerliği ve güvenilirliğini sağlamak amacıyla araştırmacının basamakları ve katılımcılara ait bilgiler ayrıntılı olarak verilmiştir. Görüşme formunun hazırlanmasında uzman görüşlerine başvurulmuş ve araştırmacının katılımcısı olmayan 3 öğretmen ile ön görüşme yapılarak görüşme sorularının anlaşılabilirliği ve tekrar durumu kontrol edilmiştir. Görüşme formlarından elde edilen verilere yorum katılmadan ve verilerin doğası bozulmadan ayrıntılı olarak incelenmiş, ulaşılan sonuçlar doğrudan alıntılarla desteklenmiştir. Araştırmacının sonuçları literatürde yer alan ilgili araştırmalarla desteklenerek güvenilirliği arttırılmaya çalışılmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler, nitel araştırma yöntemine uygun olarak çözümlenmiştir. Araştırmada yer alan görüşme soruları şu şekildedir:

Velilerin size uyguladığı baskı türleri nelerdir? Bu baskıların olumlu ya da olumsuz yönleri oluyor mu?

Veli baskısı sonucu öğretmen ve yöneticilerde değişiklik yaşıyor mu (örneğin, notları veya öğrencilere ya da öğretmenlere yönelik tutumları değiştirmelerine neden oluyor mu?)

Öğretmenler veli baskısı sonucunda okul yönetimi ile problemler yaşıyor mu?

Performans değerlendirmeye veli katılımını nasıl değerlendiriyorsunuz? Bu sizin için bir baskı unsuru olarak değerlendirilebilir mi?

Verilerin Toplanması

Görüşmeler ilköğretimde görevli öğretmenlerle zaman planlaması yapılarak Ekim-Aralık 2022 tarihleri arasında yapılmıştır. Katılımcılara konu hakkında bilgi verilmiş olup katılım gönüllülük esasına bağlı olarak gerçekleştirilmiştir. Öğretmenlerin uygun olduğu saatler belirlenerek belirlenen saatte görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Analizi

Bu araştırmada, araştırmacının türü olarak nitel araştırmanın içerik analiz yöntemi tercih edilmiştir. İçerik analiz yönteminde; veriler düzenlenir ve yorumlanarak okuyuculara sunulur. Elde edilen veriler belirlenmiş temalara göre kategorize edilir. (Karataş, 2015: 73). Bulgular arasında neden-sonuç ilişkisi kurulur ve gerekirse olgular arasında karşılaştırmalar yapılır (Büyükoztürk vd., 2008). Bu yöntem ile görüşmeye katılan engelli bireylerin duygu ve düşünceleri yorumlanmaya çalışılmıştır.

BULGULAR

Velilerin Uyguladığı Baskı Türleri ve Bunların Olumlu ve Olumsuz Yönleri

Öğretmenlerin ilişkili olduğu kesimlerden biri velilerdir. Veliler ile yaptıkları görüşmelerde onların tutum ve davranışları kimi zaman öğretmenleri zor durumda bırakabilmektedir. Bu bağlamda farklı şekillerde gerçekleşebilecek bu davranışların ne tür bir baskı olarak ortaya çıkabileceği ve bunların olumlu ve olumsuz yönlerinden hareketle oluşturulan kod ve temalar Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Velilerin Uyguladığı Baskı Türleri ve Bunların Olumlu ve Olumsuz Yönleri Hakkındaki Görüşler

Tema	Kod	n
Velilerin Uyguladığı Baskı Türleri	Psikolojik baskı	3
	Not verme	2
	Özel ilgi beklentisi	2
	Öğrencinin oturma yeri	2
	Başka öğrencilerle kıyaslaması	2
	Öğretmene müdahale	2
	Aşırı iletişim	2
Baskıların Olumlu ve Olumsuz Yönleri	Öğretmene zihinsel baskı	2
	Öğrenciyi olumsuz etkileme	1
	Veli şikayeti	1
	Velinin öğrenciye ilgisi	1
	Öğretmeni rahatsız etme	1
	Motivasyon kaybı	1

Tablo 2’deki veriler incelendiğinde velilerin uyguladığı baskı türleri ve bunların olumlu ve olumsuz yönleri hakkındaki görüşlerinin velilerin uyguladığı baskı türleri ve baskıların olumlu ve olumsuz yönleri olmak üzere 2 tema altında toplandığı görülmektedir. Velilerin uyguladığı baskı türleri 7 kodla sunulduğu görülmektedir. Bunlar; psikolojik baskı (3), not verme (2), özel ilgi beklentisi (2), öğrencinin oturma yeri (2), başka öğrencileriyle kıyaslaması (2), öğretmene müdahale (2), aşırı iletişim (2) olarak ifade edilmiştir. Baskıların olumlu ve olumsuz yönlerinin 6 kodla sunulduğu görülmektedir. Bunlar; öğretmene zihinsel baskı (2), öğrenciyi olumsuz etkileme (1), veli şikayeti (1), velinin ilgisi (1), öğretmeni rahatsız etme (1), motivasyon kaybı (1) olarak ifade edilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenler velilerin kendilerine en fazla psikolojik yönden baskı uyguladıklarını daha sonra ise çocuklarının notlarını değiştirme ve özel ilgi gibi konularda baskı uyguladıklarını söylemişlerdir. Öğretmenlerin bu konudaki görüşleri aşağıdaki gibidir:

“En çok psikolojik baskı uyguluyorlar.” (K3)

“Kişisel olarak veliden baskı yememekle beraber özellikle not anlamında birçok öğretmenin baskı altına alındığını söyleyebilirim.” (K1)

“Veliler kendi çocuğu özelinde daha çok ilgi alaka isteyerek bir baskı oluşturmaya çalışır.” (K2)

“Çocuğunun oturacağı yeri konusunda öğretmene ricada bulunur” (K5)

“Kıyaslama. Öğrencileri kıyaslaması ve öğrenci başarısızlığını sınıf öğretmenine yüklemesi...” (K6)

“Sınıftaki olaylara müdahale etmeye çalışmaları...” (K7)

“Teknolojik araç-gereç baskısı, gerek telefonla arayarak gerekse sosyal medya yoluyla gereğinden fazla iletişim kurmaya çalışmaları.” (K11)

Araştırmaya katılan öğretmenler velilerin uyguladıkları baskıların başında zihinsel baskının yer aldığını söylemişlerdir. Velinin çocuğuna olan ilgisi dışında baskının olumlu bir yönü ifade edilmemiştir. Öğretmenlerin bu konudaki görüşleri aşağıdaki gibidir:

“Bu baskılar öğretmene olumsuz anlamda zihinsel baskı getirmektedir Maalesef velilerden olumlu baskı örnekleri ile karşılaşmadım...” (K2)

“Velinin çocuğuyla ilgilenmesi, işte daha iyi ne yapabilirim gibi söylemleri bizi olumlu yönde motive etmekte, bizde otokontrol mekanizması oluşturmaktadır. Veliden gelen başarı için farklı fikirler bizde değişim dönüşüm gerçekleştirmekte.” (K5)

“...Bu baskılar bizi olumsuz etkiliyor, işimizi yapmamızı zorlaştırıyorlar, işimize yeterince konsantre olamıyoruz. Öğrencilerden çok velilerle uğraşır olduk” (K11)

“Bu durum da öğrencinin özellikle davranış ve notlarının olumlu anlamda gelişimine ket vurabiliyor” (K1)

“Olumsuz yanı mesleğimizi icra ederken tutum ve davranışlarımızın veliler tarafından anlaşılmadan haksızca eleştirilip şikâyet edilmesi.” (K3)

“...öğretmenin motivasyonu düşüyor.” (K14)

Veli Davranışlarının Öğretmen ve Yöneticilerdeki Değişime Etkisi

Veli davranışlarının ortaya çıkardığı sonuçlardan yola çıkılarak oluşturulan kod ve temalar Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. Veli Davranışlarının Öğretmen ve Yöneticilerdeki Değişime Etkisi Hakkındaki Görüşler

Tema	Kod	n
Veli Davranışlarının Etkileri	Davranış değişikliği yaratmaz	5
	Davranış değişikliği	4
	Tutum değişikliği	3
	Yöneticinin öğretmene baskısı	1
	Yönetici ve veli arasındaki ilişkinin farklılaşması	1

Tablo 3’teki veriler incelendiğinde öğretmenlerin veli davranışlarının öğretmen ve yöneticilerdeki değişime etkisi hakkındaki görüşlerinin veli davranışlarının etkileri teması altında beş kodla sunulduğu görülmektedir. Buna göre katılımcıların görüşleri; davranış değişikliği yaratmaz (5), davranış değişikliği (4), tutum değişikliği (3), yöneticinin öğretmene baskısı (1), yönetici ve veli arasındaki ilişkinin farklılaşması (1) olarak ifade edilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin önemli bir bölümü veli davranışlarının öğretmen ya da yöneticinin davranışlarını etkilemeyeceğini söylemişlerdir. Etkisi olacağı yönünde de görüş beyan eden öğretmenler bulunmaktadır. Öğretmenlerin bu konudaki görüşlerinden bazıları aşağıdaki gibidir:

"Hayır değişiklik yaşanmıyor." (K7)

"Hayır; öğrenciye tutum anne babanın baskısıyla değişmez, değişmemeli" (K9)

"Bana göre eğitime gönül veren eğitimciler ve yöneticiler velilerin olumsuz davranışları, baskıları belki de uyguladıkları mobbing neticesinde öğrencilerin notları olumsuz etkilenmez." (K10)

"İster istemez bu baskılardan dolayı değişiklik yaşanıyor." (K3)

"...evet oluyor çünkü ceza vb. durumlarla ya da şiddete maruz kalmamak için davranış değişikliğine gidiliyor." (K6)

"...ister istemez öğretmenlerin öğrenci hakkında değil de veli hakkında tutumlarından değişikliğe neden olmaktadır." (K12)

"Bu tür sorunlar ne yazık ki oluyor. İster istemez velilerin kendince haklı sebeplerinden ötürü bazen tutumumuzu değiştirmek zorunda kalıyoruz." (K14)

"Yöneticiye gelen baskının çoğu zaman hemen öğretmene yansıtılması yeni tutumların istenmeden olsa da gelişmesine sebep oluyor." (K2)

Öğretmenin Veli Baskısı Nedeniyle Yönetici ile Problem Yaşama Durumu

Veli baskısının ortaya çıkardığı sonuçlardan yola çıkılarak oluşturulan kod ve temalar Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Öğretmenin Veli Baskısı Nedeniyle Yönetici ile Problem Yaşama Durumu Hakkındaki Görüşler

Tema	Kod	n
Yönetici ile Problem Yaşama Durumu	Problem yaşamadım	6
	Çatışma	3
	Güven problemi	3
	Yöneticinin davranış değişikliği	2

Tablo 4'teki veriler incelendiğinde öğretmenlerin veli baskısı nedeniyle yönetici ile problem yaşama durumu hakkındaki görüşlerinin yönetici ile problem yaşama durumu teması altında dört kodla sunulduğu görülmektedir. Buna göre katılımcıların görüşleri; problem yaşamadım (6), çatışma (3), güven problemi (3), yöneticinin davranış değişikliği (1), olarak ifade edilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin önemli bir bölümü yönetici ile bir problem yaşamadığını söylemişlerdir. Yönetici ile problem yaşadığı yönünde görüş beyan eden öğretmenler bulunmaktadır. Öğretmenlerin bu konudaki görüşlerinden bazıları aşağıdaki gibidir:

"Bire bir şahit olduğum bir durum yok. Ancak bu yönde duyumlar olduğu söylenebilir. (K1)

"Hayır yaşamadım." (K7)

"Öğretmenlerin velilerden gördüğü baskı sonucu yönetimle sorun yaşayacaklarını düşünmüyorum. Belki bilgilendirme yapılır ve gerekiyorsa o veli ile okulu yönetimi ile öğretmen beraber görüşme yapabilir." (K10)

"Okul yönetimi bazen öğretmenden veli lehine karar alınmasını istiyor. Bu da öğretmen ve okul yönetimi arasında çatışmaya neden oluyor." (K3)

"Veli her zaman haklıdır düşüncesindeki idareciler yüzünden, herhangi bir durumda öğretmeninin açıklamasını beklemeden veliye yaranmak için öğretmen hakkında hüküm veren idareciler yüzünden, maalesef Öğretmen ile okul yönetimi arasında sorunlar yaşanabilmektedir." (K11)

"Okul yönetimi ile ilgili böyle bir sorun yaşamadım fakat veliler her sıkıntıda öğretmenden önce okul yönetimine başvuruyor. Öğretmenine güvenmeyen bir okul yönetimi ile çalışmak sıkıntılara sebep oluyor." (K4)

"...sayısı az olsa da birkaç kez yaşandı. Çoğu zaman veli baskısı sonucu okul idareleri şimşekleri kendi üzerine çekmemek ve yakın çevre ile sorunlar yaşamamak adına öğretmenleri yalnız bırakabilirler. Bu durum öğretmenlerin idareye güven duygusunu zedeler ve uyumsuz bir iş ortamı yaratır." (K8)

"Evet yaşıyor çünkü veli öğretmene baskısını uygulayamadığı zaman daha farklı şekilde müdüre baskı uygulayıp müdürün davranış ve bakış açısı değiştirmesine sebep oluyor." (K6)

Performans Değerlendirmede Veli Katılım Durumuna İlişkin Değerlendirme

Performans değerlendirmede veli katılımı olmasının ortaya çıkaracağı sonuçlardan yola çıkılarak oluşturulan kod ve temalar Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. Performans Değerlendirmede Veli Katılım Durumu Hakkındaki Görüşler

Tema	Kod	n
Performans Değerlendirmede Veli Katılım Durumu	Hayır değerlendirmemelidir	11
	Evet değerlendirmelidir	2
	Veli profili önem taşır	1

Tablo 5'teki veriler incelendiğinde performans değerlendirmede veli katılım durumu hakkındaki görüşlerinin performans değerlendirmede veli katılım durumu teması altında üç kodla sunulduğu görülmektedir. Buna göre katılımcıların görüşleri; hayır değerlendirmemelidir (11), evet değerlendirmelidir (2), veli profili önem taşır (1) olarak ifade edilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamına yakını velilerin performans değerlendirmeye katılımı konusunda olumsuz görüş ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin bu konudaki görüşlerinden bazıları aşağıdaki gibidir:

"Veli ile sağlıklı bir iletişimin kurulmasının öğrenciye tanıma ve değerlendirmeye katkı sunacağı aşikar ancak bu durum kesinlikle öğrenciyi değerlendirme noktasında öğretmeni yanlış ve-ya sübjektif davranmaya zorlayacak bir durum oluşturmamalı." (K1)

"Böyle bir değerlendirmeye olumlu yönden bakmıyorum. İster istemez baskı unsuru oluyor." (K3)

"Öğretmenleri değerlendirmek velinin işi olmamalı, çünkü bilinçsiz veliler bunları kendilerinde çok doğal bir hakmış gibi görüp, her işe ve yapılarına karışmaya başlıyorlar. Baskı olarak değil ama veli ile gereksiz problemler ortaya çıkıyor." (K4)

"Mesleğimle ilgili bilgi sahibi olmayan birinin değerlendirmesini doğru bulmuyorum. Bazı durumlarda baskı unsuru oluşturabilir." (K7)

"Veli öğretmenin sınıf içindeki davranış, tutum ve ders becerisini hiçbir şekilde net olarak göremediğinden böyle bir şey kesinlikle yanlış olup veli performans değerlendirme yapamaz." (K9)

"Kesinlikle yanlış buluyorum. Sadece öğretmenin değerlendirmesini uygun buluyorum." (K14)

Araştırmaya katılan öğretmenlerden ikisi performans değerlendirmeye veli katılımı konusunda olumlu görüş ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin bu konudaki görüşleri aşağıdaki gibidir:

"Performans değerlendirmeye katılmak, çocuğumuzun güçlü yönlerini ve zayıf noktalarını daha iyi anlamamızı sağlıyor. Böylece ona daha etkili bir şekilde destek olabiliriz. Okuldaki öğretmenlerle iletişim kurmak ve işbirliği yapmak da büyük önem taşıyor. Veliler olarak, çocuklarımızın eğitiminde aktif bir rol üstlenmek istiyoruz " (K8)

"Performans değerlendirmeleri veli-öğretmen işbirliğinin güçlendirilmesine yardımcı oluyor. Çocuğumun başarısı için okul ve ev arasında daha sıkı bir iletişim kurabiliyoruz. Öğretmenlerle bir araya gelerek çocuğumun güçlü ve zayıf yönlerini konuşmak, onun geleceği için daha doğru yönlendirmeler yapmamıza yardımcı oluyor." (K11)

Araştırmaya katılan öğretmenlerden biri performans değerlendirmeye veli katılımı konusunda veli profilinin önem taşıyacağını ifade etmişlerdir. Öğretmenin bu konudaki görüşleri aşağıdaki gibidir:

"Bilinçli velilerin performans değerlendirmesi bence her zaman faydalı olacaktır. Ancak veli profili göz önünde bulundurulduğunda bu oran en fazla % 3-5'lerde kalır diye düşünüyorum. Bu düşüncem nedeniyle diğer velilerin bu durumu bir baskı unsuru olarak kullanacağı hatta geçmişte bunun örneklerini gördüğümü belirtmek isterim. Öğrencimin notları düşük ise bende size düşük not veririm gibi söylemlerle karşılaştık." (K10)

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Ürün ve Gökce (2015) tarafından Kocaeli'de yapılan ve bu çalışma ile benzerlikler taşıyan araştırmanın sonuçlarının bu bulgularla uyumlu olduğu söylenebilir. Diğer taraftan öğretmenler, velilerin notlar konusunda kendilerine daha fazla baskı yaptığını düşünmektedir. İlkokul dördüncü sınıfa kadar yazılı sınav yapılmadığı için, bu dönemde ödevlerin en fazla baskı altında olduğu açıktır. Ebeveynler, çocuklarının ödevlerini diğer sınıflardaki öğrencilerin ödevleriyle karşılaştırarak öğretmeni etkilemeye çalışmaktadır (Şeneras ve Çetin, 2018). Öte yandan, özellikle ilkokullarda, velilerin bazen öğretmenin sınıfta düzen ve disiplini sağlama becerisini bile engellemeye çalıştıkları görülmüştür (Aktaş Arnas, 2017). Bu tür beklentilerin bazen öğretmenlerin suçlanmasına yol açabileceği ve teknoloji tasarım, müzik ve beden eğitimi gibi derslerde öğretmenlerin bu tür zorluklar yaşamaya daha yatkın olduğu kabul edilmektedir (Şeneras ve Çetin, 2018). Bu tür dersler genellikle öğretmenlerin daha özel becerilere sahip olmasını gerektirebilir. Örneğin, teknoloji tasarım dersinde öğretmenlerin teknik bilgi ve becerilere sahip olması, müzik dersinde müzikal yeteneklere ve enstrüman çalma becerisine sahip olması veya beden eğitimi dersinde fiziksel olarak aktif olabilmesi beklenir. Eğer öğretmen bu konularda yeterli birikime sahip değilse, dersleri yönetme ve öğrencileri etkileme konusunda zorluklar yaşayabilir (Kaçan vd., 2019). Teknoloji tasarımı, müzik ve beden eğitimi gibi dersler genellikle pratik becerilerin uygulandığı ve öğrencilerin fiziksel veya yaratıcı aktivitelerde bulunduğu derslerdir. Bu tür derslerde öğretmenler, öğrencileri düzenli tutmak, katılımlarını sağlamak ve güvenliklerini sağlamak gibi ek sorumluluklarla karşı karşıya kalabilirler. Bunun sonucunda, bu derslerdeki öğretmenlerin daha fazla zorlukla başa çıkmaları gerekebilir. Bazı durumlarda, velilerin belirli derslere veya öğretmenlere yönelik tutumları da bu zorlukları etkileyebilir. Örneğin, bazı veliler teknoloji tasarımı veya müzik gibi derslere önem vermezken, diğer derslere daha fazla önem atfederler. Bu durumda, öğretmenler bu derslerde daha az destek ve anlayış görebilirler, bu da işlerini daha zor hale getirebilir. Bu faktörler, teknoloji tasarımı, müzik ve beden eğitimi gibi derslerde öğretmenlerin daha fazla zorluk yaşama eğilimine katkıda bulunabilir. Ancak, her öğretmenin deneyimleri ve yetenekleri farklı olduğu için, bu durum her

öğretmen için geçerli olmayabilir. Öğretmenlerin bu zorluklarla başa çıkmaları için sürekli mesleki gelişim, destekleyici okul ortamı ve veli işbirliği gibi faktörlerin önemi de unutulmamalıdır (Hatipoğlu ve Kavas, 2016).

Öğretmenlerin veli davranışlarının öğretmen ve yöneticilerdeki değişime etkisi hakkındaki görüşlerinin veli davranışlarının etkileri teması altında beş kodla sunulduğu görülmektedir. Veli davranışlarının etkileri davranış değişikliği yaratmaz, davranış değişikliği, tutum değişikliği, yöneticinin öğretmene baskısı, yönetici ve veli arasındaki ilişkinin farklılaşması olarak ifade edilmiştir. Çetin ve Şeneras (2018) tarafından yapılan çalışma sonuçlarına göre katılımcıların çoğunluğu veli baskısının tutum ya da davranışlarını değiştirmelerine neden olmayacağını belirtmiştir. Ancak verilerin analizi, baskıların müdür-öğretmen ilişkilerini etkilediğini ve bazen davranış değişikliklerine yol açtığını ortaya koymaktadır. Baskı ve şikayetler karşısında müdürlerin öğretmenleri uyarma ve denetleme olasılığı artabilir. Sürekli uyarma ve denetleme, öğretmenler arasında motivasyon düşüklüğüne ve iş doyumu sorunlarına neden olabilir. Öğretmenler sürekli olarak eleştirilmeye veya yöneticinin sürekli gözetimi altında oldukları hissine kapıldıklarında, motivasyonları azalabilir ve işlerine olan bağlılıkları azalabilir. Sürekli denetim ve uyarma, öğretmenlerin yaratıcılıklarını kısıtlayabilir. Öğretmenler, farklı öğretim yöntemleri veya etkileşimli öğrenme stratejileri gibi yenilikçi yaklaşımlar denemekten çekinebilirler. Bu da sınıftaki öğrenme deneyimlerini olumsuz etkileyebilir. Sürekli denetim ve uyarma, yönetici-öğretmen ilişkisini gerilimli hale getirebilir. Öğretmenler, kendilerini sürekli eleştiren veya izleyen bir yönetici ile işbirliği yapmakta zorlanabilirler. Bu durum, etkili iletişimi engelleyebilir ve okuldaki işbirliği ve takım ruhunu olumsuz etkileyebilir. Sürekli uyarma ve denetleme, öğretmenler arasında adaletsizlik algısını artırabilir. Eğer yönetici bazı öğretmenlere diğerlerinden daha sıkı bir şekilde müdahale ediyorsa, bu durum diğer öğretmenler arasında hoşnutsuzluğa ve haksızlık hissine yol açabilir. Sürekli uyarma ve denetleme, öğretmenlerin mesleki gelişimini ve özgüvenini olumsuz etkileyebilir. Öğretmenler, sürekli eleştirilme veya yöneticinin sürekli müdahalesi nedeniyle kendi yeteneklerine olan güvenlerini kaybedebilir ve kendilerini geliştirme konusunda engellerle karşılaşabilirler. Bu nedenle, yöneticilerin öğretmenleri uyarma ve denetleme durumunda dikkatli olmaları ve adil bir şekilde yaklaşmaları önemlidir.

Öğretmenlerin veli baskısı nedeniyle yönetici ile problem yaşama durumu hakkındaki görüşlerinin yönetici ile problem yaşama durumu teması altında dört kodla sunulduğu görülmektedir. Yönetici ile problem yaşama durumu problem yaşamadım, çatışma, güven problemi ve yöneticinin davranış değişikliği olarak ifade edilmiştir. Çetin ve Şeneras (2018) tarafından yapılan çalışma sonuçlarına göre yöneticiler ve öğretmenlerin bazen veli baskısı nedeniyle çatışabildiğini göstermektedir. Ebeveynlerin endişeleri, öğretmenlerin, çocukların sınıflarının ve kötü performans değerlendirmeleri alan öğretmenlerin değiştirilmesine yol açmıştır. Bunun sonucunda düşük motivasyon ve kuruma ve liderliğe karşı düşmanca duygusal tepkiler ortaya çıkabilir. Velilerin baskısı ve çatışmalar, yönetici ile öğretmenler arasında işbirliği ve takım ruhunu zayıflatabilir. Öğretmenler, veli baskısının etkisiyle kendilerini savunma moduna geçebilir ve işbirliği yerine çatışmaya yönelimli bir tutum sergileyebilirler. Bu durum, okuldaki ekip çalışmasını olumsuz etkileyebilir ve işbirliği gerektiren projelerin başarısını etkileyebilir. Sürekli veli baskısı ve çatışma ortamı, öğretmenlerin motivasyonunu olumsuz etkileyebilir. Öğretmenler, sürekli eleştirilme ve mücadele içinde olma durumunda, işlerine olan bağlılıklarını ve motivasyonlarını kaybedebilirler. Bu da ders verimliliği ve öğrencilere yönelik kaliteli eğitim sunma yeteneklerini etkileyebilir. Sürekli çatışma ve veli baskısı, öğretmenlerde iş stresini artırabilir ve sağlık sorunlarına yol açabilir. Yüksek düzeyde stres, öğretmenlerin zihinsel ve fiziksel sağlığını etkileyebilir. Bu da iş memnuniyetini düşürebilir ve tükenmişlik sendromu gibi sorunlara yol açabilir. Sürekli çatışma ve veli baskısı, öğretmenlerde yıpranma ve istifa

riskini artırabilir. Öğretmenler, sürekli olarak zorlu durumlarla karşılaştıklarında, uzun vadede mesleki yıpranma yaşayabilirler. Aşırı yıpranma, öğretmenlerin işlerinden ayrılma veya başka bir mesleğe geçme kararı almalarına neden olabilir. Sürekli çatışma ve veli baskısı, yönetici ve öğretmenler arasındaki iletişimi olumsuz etkileyebilir. İletişim eksikliği veya yanlış anlamalar, gerektiği gibi bilgi paylaşımını engelleyebilir ve işbirliğini zorlaştırabilir. Bu da okuldaki genel iletişim ortamını bozabilir ve sorunların daha da derinleşmesine yol açabilir.

Performans değerlendirmede veli katılım durumu hakkındaki görüşlerinin performans değerlendirmede veli katılım durumu teması altında üç kodla sunulduğu görülmektedir. Veli katılım durumu hakkında katılımcıların görüşleri hayır değerlendirmemelidir, evet değerlendirmelidir ve veli profili önem taşıyor olarak ifade edilmiştir. Hatipoğlu ve Kavas (2016) tarafından yapılan araştırmanın bulguları, müdürlerin aksine öğretmenlerin, yöneticilerin performans değerlendirmelerine veli katılımını müdürler üzerinde bir tür baskı olarak gördüklerini ve bunun olumsuz etkileri olabileceğine inandıklarını göstermektedir.

Öneriler;

Okul, çocukları okula başlamadan önce ebeveynlere yönelik eğitim programları planlayabilir. Bu programlar, ebeveynlere ideal ebeveyn davranışlarını geliştirmeleri konusunda rehberlik sağlayabilir. Ebeveynlere, çocukların okul hayatına daha iyi uyum sağlamaları, destek olmaları ve iletişim becerilerini geliştirmeleri için stratejiler sunulabilir.

Öğretmenler, ilişki yönetimi konusunda mesleki gelişim etkinlikleri düzenleyebilirler. Bu etkinliklerde, öğretmenlere etkili iletişim becerileri, olumlu ilişkilerin geliştirilmesi ve veli-öğretmen işbirliğinin önemi gibi konular ele alınabilir. Böylelikle öğretmenler, velilerle daha sağlıklı ve işbirlikçi ilişkiler kurabilirler.

Okuldaki rehberlik bölümü, düşünceli ebeveynliği aktif olarak teşvik edebilir. Ebeveynlere çocuklarının duygusal ve sosyal gelişimine nasıl destek olabilecekleri konusunda rehberlik sağlayabilirler. Ayrıca, rehberlik birimi velilere, çocuklarıyla sağlıklı iletişim kurma, problem çözme becerilerini geliştirme ve pozitif disiplin stratejileri gibi konularda destek sunabilir.

Okul yönetimleri, öğretmen-veli etkileşimini artırmaya yönelik eylem planları oluşturmalı ve etkinlikler buna göre planlanmalıdır. Örneğin, veli toplantıları, okul etkinliklerine veli katılımı, veli iletişim kanallarının çeşitlendirilmesi gibi adımlar atılabilir. Bu eylem planları, öğretmenler ve veliler arasındaki iletişimi güçlendirecek, karşılıklı güveni artıracak ve işbirliğini teşvik edecektir.

KAYNAKÇA

- Aktaş Arnas, Y. (2017). *Okul Öncesi Eğitimde Aile Katılımı*. Y. Aktaş Arnas, (Ed.). Aile eğitimi ve okul öncesinde aile katılımı (3. Baskı) içinde (54-63). Ankara: Vize Yayıncılık
- Aslanargun, E. (2007). Okul - aile iş birliği ve öğrenci başarısı üzerine bir tarama çalışma. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 18, 120–135.
- Balcı, A. (2011). *Etkili Okul ve Okul Geliştirme*. Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Cayak, S. ve Ergi, D. Y. (2015). Öğretmen-Veli İşbirliği İle İlkokul Öğrencilerinin Sınıf İçindeki İstenmeyen Davranışları Arasındaki İlişki, *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi*, 6(11), 59-77.

- Çetin, Ş. ve Şeneras, B. (2018). Okul Müdürleri ile Öğretmenlerin Algılarına Göre İlk ve Ortaokullarda Veli Baskısı: Nitel Bir Araştırma, *Milli Eğitim*, 20(7), 754-899.
- El Nokali, N. E., Bachman, H. J. and Votruba-Drzal, E. (2010). Parent Involvement and Children's Academic and Social Development in Elementary School, *Child Development*, 81 (3), 988-1005.
- Erdoğan, C., Demirkasımoğlu, N. (2010). Ailelerin Eğitim Surecine Katılımına İlişkin Öğretmen ve Yönetici Görüşleri, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 16 (3), 399- 431.
- Erdoğan, İ. (2000). *Okul Yönetimi Öğretim Liderliği*, İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Gökçe, E. (2000). İlköğretimde okul aile iş birliğinin geliştirilmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(7), 204-209.
- Hatipoğlu, A. Kavas, E. (2016). Veli Yaklaşımlarının Öğretmen Performansına Etkisi, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5(4), 1012-1034.
- Karataş, K. ve Çakan, S. (2018). Öğretmenlerin bakış açısıyla eğitim-öğretim sorunları. Bismil ilçesi örneği. *İlköğretim Online*, 17(2), 834-847.
- Karataş, Z. (2015). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. *Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*. 1(1), 62-80.
- Kolay, Y. (2004). Okul-Aile-Çevre İşbirliğinin Eğitim Sistemindeki Yeri ve Önemi, *Milli Eğitim Dergisi*, 7(7), 164-166.
- Larocque, M. Kleiman, I. and Darling, S. M. (2011). Parental Involvement: The Missing Link in School Achievement, *Preventing School Failure*, 55(3): 115-122.
- MEB, (2018). 2023 Eğitim Vizyonu. Milli Eğitim Bakanlığı. https://www.gmka.gov.tr/dokumanlar/yayinlar/2023_E%C4%9Fitim%20Vizyonu.pdf
- Orçan Kaçan, M., Kimzan, İ., Güler Yıldız, T. ve Çağdaş, A. (2019). Öğretmen ve ebeveynlerin aile katılımını etkileyen etmenlere yönelik görüşlerinin incelenmesi. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 5(3), 370-381.
- Ozcan, K. (2014). Çevresel Baskı Gruplarının Okul Yönetimine Etkileri (Adıyaman İli Örneği), e-*International Journal of Educational Research*, 5(1), 88-113.
- Özdemir, M. (2010). Nitel Veri Analizi Sosyal Bilimlerde Yöntem Bilim Sorunsalı Üzerine Bir Çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 323- 343.
- Şahin, F. T. ve Ünver, N. (2005). Okul öncesi eğitim programlarına aile katılımı. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13(1), 23-30.
- Şeneras, B. (2017). *İlk ve Ortaokullarda Veli Baskısı*, Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Topor, D. R.; Keaner, S. P. Shelton, T. L. and Calkins, S. D. (2010). Parent Involvement and Student Academic Performance: A Multiple Mediation Analysis, *Journal of Prevention & Intervention in the Community*, 38(3): 183-197.
- Ürün, Z. ve Gökçe, A. T. (2015). Okul Müdürlerinin Baskı Gruplarının İstekleri ile Başa Çıkma Taktikleri, *Journal of Teacher Education and Educators*, 4(1), 105-125.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Zellman, G. and Waterman, J. M. (1998). Understanding the Impact of Parent School Involvement on Children's Educational Outcomes, *Journal of Education Research*, 91(6), 370-380.